

Konfirmationen snylter på dåben

Forårets konfirmationer er ved at være overstået. Landet over har præsterne gjort sig umage med at gøre konfirmationerne til en god oplevelse for familierne på trods af et forordnet konfirmationsritual, der savner et overbevisende indhold.

I ritualets tekst figurerer et afsnit kaldet "tilspørgsel og svar", som går ud på, at præsten med navns nævnelse spørger hver konfirmand om noget, som konfirmanden skal svare bekræftende på.

Umiddelbart skulle man forvente, at denne dialog mellem præst og konfirmand var forbundet med et mindstemål af alvor. Men afsnittet "tilspørgsel og svar" kan uden videre udelades. Det fremgår udtrykkeligt af ritualets tekst. Præstens spørgsmål og konfirmandens ja-ord er med andre ord uden den mindste betydning, siden afsnittet bare kan springes over.

Ser man nærmere på, hvad det er, præsten skal spørge konfirmanden om, forstår man godt den valgmulighed, at afsnittet kan overspringes. Afsnittet byder i øvrigt på to meget forskellige modeller for præstens tilspørgsel af de unge. Den første model har denne ordlyd:

"N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja! Tror du på Gud Fader, den Almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn og på Helligånden? – Ja!"

En sådan tilspørgsel kan umiddelbart lyde tilforladelig nok, nemlig som en summarisk henvisning til den trosbekendelse, der lyder ved en dåb. Nu er der bare det ved det, at de unge lige forinden har fremsagt trosbekendelsen i fællesskab.

Så hvis præsten i forlængelse af den fælles bekendelse går over til at tilspørge hver enkelt konfirmand om troen på den treenige Gud, insinuerer præsten i virkeligheden, at den fælles fremsagte bekendelse bare er en trosbekendelse på skrømt. En tom formalitet, der ikke fortjener at blive taget alvorligt.

Afsnittet "tilspørgsel og svar" savner trofærdighed

Jeg mener, det er malplaceret at have mere end én trosbekendelse i ritualet. Enten må der være en fælles trosbekendelse, som i så fald skal stå til troende, eller også må der i tilspørgslens form være en individuel trosbekendelse afgivet af hver enkelt konfirmand. Det går ikke at have en kollektiv og en individuel trosbekendelse side om side.

Den anden model for tilspørgsel er ganske kortfattet og lyder således:

"N.N. Vil du konfirmeres i den kristne tro? – Ja!"

Dette spørgsmål virker søgt, for selvfølgelig vil den unge konfirmeres. Men det egentlige formål med spørgsmålet er da heller ikke at høre, om konfirmanden vil konfirmeres.

Det egentlige formål er at advokere for den teologiske opfattelse, at konfirmanden indtager en rent passiv rolle i konfirmationen. Det er Gud, som bekræfter den unge i den kristne tro, og denne bekræftelse sker ved den velsignelsehandling, der efterfølgende foregår ved alteret. Det er Gud selv, som ved præstens mund og hånd udfører det fornødne. Konfirmandens medvirken begrænser sig til at udtrykke ønsket om, at denne bekræftelse i troen må finde sted.

Men selv dette ønske behøver konfirmanden ikke at give udtryk for, når det kommer til stykket. Som tidligere nævnt kan hele afsnittet "tilspørgsel og svar" udelades. Det betyder, at konfirmanden godt kan blive bekræftet i den kristne tro, selv om hun eller han ikke udtrykkelig beder om det. Det er fuldt tilstrækkeligt at være mødt op til den højtidelige ceremoni i kirken.

Hvad enten konfirmanden nu tilspørges om sin tro på den treenige Gud eller tilspørges om sit ønske om at blive konfirmeret, må man sige, at afsnittet "tilspørgsel og svar" savner elementær troværdighed. Jeg synes, det er pinligt, at et sådant afsnit figurerer i folkekirkens autoriserede konfirmationsritual.

Den kristne dåb er ikke en pagt på åremål

Men lad os gå videre og se på selve kernen i ritualet, nemlig den "konfirmationsvelsignelse", der foregår ved alteret.

Man kunne forvente, at konfirmationsvelsignelsen ville indeholde en tolkning af de unges aktuelle livssituation, som er den, at de unge befinder sig i et grænseland mellem barn og voksen. Man kunne forvente, at velsignelsen ville sigte på de unges forestående voksenstatus og give dem rygstød til i kirkelig forstand at "træde ind i de voksnes rækker".

Men konfirmationsvelsignelsen sigter ikke på de unges nyvundne status som i princippet myndige medlemmer af menigheden. Nærmest tværtimod, for konfirmationsvelsignelsen griber tilbage til barnedåben og gør konfirmationen til en slags gentagelse af barnedåben.

Uden brug af dåbsvand, bevares, men dog i den forstand, at de velsignelsesord, der lød ved barkedåben, gentages ved konfirmationen mere eller mindre ordret.

Ritualet tilbyder tre valgfri udgaver af konfirmationsvelsignelsens ordlyd. Særlig slående er slægtskabet med dåbsvelsignelsen, når præsten bruger konfirmationsvelsignelsen i denne udgave:

"Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som i dåben har genfødt dig ved vand og Helligånden og skænket dig syndernes forladelse, han styrke dig med sin nåde til det evige liv!"

Men er det da ikke helt fint at genbruge ordlyden fra dåbsvelsignelsen?

Nej, det er faktisk temmelig problematisk, vil jeg mene. For genbrugen af ordene fra dåben signalerer i virkeligheden, at dåbsvelsignelsen har en udløbsdato. Den rækker kun til konfirmationsdagen og må genopfriskes for at få fornyet sin virkning. Genbrugen af ordene fra dåben betyder, at konfirmationen kommer til at fremstå som en slags "anden halvleg", hvor dåben var "første halvleg".

Ifølge folkekirkens lære er den kristne dåb ikke en pagt på åremål, og den velsignelse, der meddeles ved dåben, har følgelig ingen udløbsdato. Ikke desto mindre forsøger konfirmationsritualet at dementere, at dåbspagten er en pagt på livstid. Det sker ved ritualets insisteren på at ville have dåbspagten bekræftet af Gud igennem en rituel handling.

Jeg har i anden sammenhæng brugt den formulering, at konfirmationen "snylter på dåben".

Jeg medgiver, at formuleringen lyder polemisk og måske kan støde en og anden. Ikke desto mindre er det en kendsgerning, at folkekirkens konfirmationsritual fra ende til anden henviser til dåben, hvad enten konfirmationshandlingen så skal forstås som en nærmest sakramental bekræftelse af dåben eller blot som en opbyggelig henvisning til dåbspagten.

For mig at se dækker ritualets demonstrative fokusering på barkedåben over, at folkekirkens konfirmationshandling savner et selvstændigt overbevisende indhold.